Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-03-29

LS 2016-1408

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:39 av Dan Kareliusson m.fl. (SD) om möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik

Föredragande landstingsråd: Ella Bohlin

Ärendebeskrivning

Dan Kareliusson m.fl. (SD) har till fullmäktige lämnat en motion om att utreda verksamhet med markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Landstingsrådsberedningens motivering

Lungcancer står för flest cancerdödsfall i Sverige. Prognosen till 5-årsöverlevnad är cirka 15%. Tidig upptäckt är viktig, eftersom radikal kirurgi i den tidiga fasen ökar överlevnadschansen. Men sjukdomen är i den tidiga fasen ofta symtomfri och därför svår att upptäcka. Screening för lungcancer har undersökts internationellt och man har sett att screening är behäftad med många svårigheter. Det finns risk för överdiagnostik som leder till ökad belastning på sjukvården utan att man kunnat påvisa någon minskning av mortaliteten i lungcancer. Screening kräver väl definierade målgrupper, undersökningsintervall, strukturer för utredningsgång och en ändamålsenlig organisation som ännu inte kunnat definieras vetenskapligt.

Motionärerna skriver att en anledning till att lungcancer har hög mortalitet är att behandlingen ofta sätts in för sent. Utandningsluften hos en individ med lungcancer visar ett specifikt mönster av biokemiska markörer.
Ett flertal mindre studier visade att specialtränade hundar skulle kunna identifiera dessa biokemiska markörer. Vid en djupare analys av studierna ifrågasätts dock merparten av resultaten utifrån studiedesign och

dataanalys. Det krävs också tid att hitta och träna rätt hundar, samt att visa tillförlitliga upptäckter av tidig lungcancer över tid för att välja ut rätt personer för vidare utredning. Det finns pågående forskningsprojekt i Sverige kring att identifiera sjukdomar via utandningsluft, exempelvis kan nämnas att Karolinska institutet tagit fram ett analysinstrument som med hjälp av mycket känsliga och analytiska nanosensorer utvecklat ett sätt att skilja på flera olika luktkomponenter.

Även om det finns en del lovande indikationer som talar för att analyser av utandningsluft skulle kunna vara av värde för att hitta lungcancer i ett tidigt skede, och att forskning pågår för att tekniskt kunna identifiera dessa doftmönster och för att övervinna dagens tekniska analysbegränsningar, finns alltså ännu inte tillräcklig evidens för att införa dessa föreslagna markörhundar i klinisk praxis för tidig upptäckt av lungcancer.

RCC Stockholm- Gotland kommer att tillsammans med andra aktörer följa de kommande årens kunskapsutveckling.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 27 februari 2017
Motion 2016:39
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 21 februari 2017 med SD-ledamotens muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 17 januari 2017

Irene Svenonius

Ella Bohlin

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-02-27

LS 2016-1408

Handläggare:
Ingela Erneholm

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:39 av Dan Kareliusson m.fl. (SD) om möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik

Ärendebeskrivning

Dan Kareliusson m.fl. (SD) har till fullmäktige lämnat en motion om att utreda verksamhet med markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 27 februari 2017
Motion 2016:39
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 21 februari 2017 med SD-ledamotens muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 17 januari 2017

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Dan Kareliusson m.fl. (SD) har lämnat en motion om möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik.

Det finns en del lovande indikationer som talar för att analyser av utandningsluft skulle kunna vara av värde men kunskapsläget är för närvarande bristfälligt. Därför föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Bakgrund
Motionärerna skriver att en anledning till att lungcancer är en svårbehandlad sjukdom är för att behandlingen ofta sätts in alltför sent. De påpekar att lungcancer visar ett mönster av biokemiska markörer i utandningsluften som specialtränade markörhundar kan identifiera. I motionen föreslår de att hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att utreda hur en verksamhet med markörhundar skulle kunna organiseras och vad den skulle kosta.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har yttrat sig i ärendet.

Överväganden
Lungcancer står för flest cancerdödsfall i Sverige och sjukdomen har en dålig prognos, med 5-årsöverlevnad på cirka 15 procent. Störst chans till bot och överlevnad finns vid tidig upptäckt av lungcancer då radikal kirurgi är möjlig, men sjukdomen är oftast symtomfri i tidigt skede. Screening för lungcancer har under flera decennier diskuterats och undersökts internationellt. Screening är behäftat med utmanande svårigheter såsom risk för överdiagnostik, och ökad belastning på sjukvårdssystemen med ökade kostnader utan att man kunnat påvisa någon minskning av lungcancermortaliteten. Screening kräver väl definierade målgrupper, undersökningsintervall, strukturer för utredningsgång samt en adekvat organisation, som idag ännu inte kunnat definieras vetenskapligt.

Speciellt tränade så kallade markörhundar har sedan 1980-talet visats i ett flertal mindre studier ha förmåga att med hög sensitivitet och specificitet (det vill säga hög statistisk sannolikhet och tillförlitlighet) kunna identifiera biokemiska markörer i bland annat utandningsluft vid lungcancer. Utandningsprov är för patienten en skonsam undersökning och har diskuterats som en tänkbar användbar metod för identifiering av tidig lungcancer. Hur profilen i dessa biokemiska markörer i utandningsluft i detalj är uppbyggda har man ännu inte kunnat identifiera, trots avancerad teknisk utveckling.

I dagsläget finns en del forskningsresultat som indikerar att speciellt tränade hundar kan spåra biokemiska markörer i utandningsprov och även särskilja doftmarkörer för cancer från såväl tobak, mediciner samt andra icke-maligna lungsjukdomar. Vid en analys av befintliga studier ifrågasätts dock merparten av resultaten i de analyserade studierna utifrån studiedesign och ingående dataanalys.

Det kräver tid att finna och träna rätt hundar, samt att visa att markörhundar tillförlitligt kan upptäcka tidiga stadier av lungcancer över tid för att urskilja rätt personer för vidare utredning. Pågående forskningsprojekt finns på området, bland annat i Sverige. Ytterligare forskning behövs även för att få en ökad kunskap om det biokemiska markörmönstret i utandningsluft som finns vid bland annat lungcancer, och för att tekniskt kunna identifiera dessa doftmönster samt för att övervinna dagens tekniska analysbegränsningar.

Även om det finns en del lovande indikationer som talar för att analyser av utandningsluft skulle kunna vara av värde är alltså kunskapsläget för närvarande bristfälligt. Regionalt cancercentrum Stockholm-Gotland (RCC) kommer att tillsammans med andra aktörer följa de kommande årens kunskapsutveckling.

Mot bakgrund av detta anser förvaltningen att motionen ska avslås.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Anna Nergårdh
Chefsläkare

Sverigedemokraterna
Stockholms läns landsting

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -11- 15
Dnr LS 2016-1408

2016:39

Stockholms Läns Landsting **Motion 2016-11-15**

Motion av Dan Kareliusson (SD) m.fl. om möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik.

Lungcancer är en svårbehandlad sjukdom. En anledning är naturligtvis att behandlingen ofta sätts in alltför sent. Endast en av fyra lungcancrar upptäcks så tidigt att det är möjligt att försöka ett kurativt ingrepp genom kirurgi. Alltså borde uppmärksamhet riktas mot att få en tidigare diagnos. En sådan möjlighet är någon form av screening. Försök har gjorts med lungröntgenscreening. En betydande nackdel med denna form av screening är att många falskt positiva fynd görs. Dessa måste då utredas för att utesluta cancer. Det orsakar oro hos patienten och belastning på sjukvården.

Ett annat sätt att försöka hitta en bra screening vore att utnyttja det faktum att bröst – såväl som lungcancer visar ett mönster av biokemiska markörer i utandningsluften som går att skilja från kontrollpatienters mönster. Kemisk analys av utandningsluften har inte visat sig fungera och därmed kan man inte patentera analysapparaturen och tjäna pengar på detta.

Ett bättre sätt att identifiera dessa cancerpatienter är att använda sig av tränade hundar, som får lukta på utandningsluften. Någon månads träning räcker för att utbilda lämpliga hundar till fullfjädrade markörhundar. Utbildning av hundar kan man inte ta patent på och därmed saknas intresse att ekonomiskt stötta en utveckling av tekniken.

Här har Stockholms läns landsting en given plats att gå in som finansiär.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi

att landstingsfullmäktige ger Hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur en verksamhet med markörhundar skulle kunna organiseras samt kostnaden för densamma.

Stockholm 15 november 2016

Dan Kareliusson (SD)

Per Carlberg (SD)

Arnold Boström (SD)

Sverigedemokraterna Stockholms läns landsting
Tel. 08-737 51 11
L-huset Hantverkargatan 45
112 21 Stockholm

PROTOKOLLSUTDRAG 2/2017
§ 51

SAMMANTRÄDESDAG
2017-02-21

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 23
Dnr LS 2016-1408

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2017-02-22

§ 51 Yttrande över motion 2016:39 av Dan Kareliusson, Per Carlberg, Arnold Boström (SD) om möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik

HSN 2016–4866

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik. I motionen föreslår Dan Kareliusson, Per Carlberg, Arnold Boström (SD) att landstingsfullmäktige ger Hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur en verksamhet med markörhundar skulle kunna organiseras för bättre lungcancerdiagnostik samt kostnaden för densamma.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-01-17
Motion HSN 2016:39 av Dan Kareliusson, Per Carlberg, Arnold Boström (SD)

Yrkanden

Ordförande (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
Jörgen Bengtsson (SD) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordförande (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut

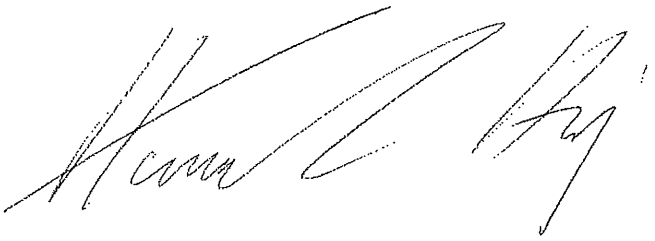
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

att omedelbart justera beslutet.

Reservationer

Jörgen Bengtsson (SD) anmäler att han reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Henrik Haij

Expedieras:
Landstingsstyrelsen
Akten

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-01-17

HSN 2016-4866

Handläggare:
Roger Henriksson

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-02-21

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 23
Dnr LS 2016-1408

Yttrande över motion HSN 2016-4866 av Dan Kareliusson, Per Carlberg, Arnold Boström (SD) om möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över [möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik]. I motionen föreslår [Dan Kareliusson, Per Carlberg, Arnold Boström (SD)]] att [landstingsfullmäktige ger Hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur en verksamhet med markörhundar skulle kunna organiseras för bättre lungcancerdiagnostik samt kostnaden för densamma].

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-01-17
Motion [HSN 2016-4866] av [Dan Kareliusson, Per Carlberg, Arnold Boström (SD)]

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i [beredningen för stora folksjukdomar].

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Lungcancer är som författarna till motionen skriver en svårbehandlad sjukdom med dålig prognos. Detta beror till stor del på att lungcancer är svår att upptäcka i tidigt skede innan sjukdomen har spridit sig. Idag finns stora möjligheter till botande behandling när sjukdomen är lokaliserad. För närvarande har vi inga bra screeningmetoder eller andra tekniker för en optimal diagnos i ett tidigt skede. Även om det finns en del lovande

indikationer som talar för att analyser av utandningsluften kunde vara av värde är kunskapsläget för närvarande bristfälligt. Det pågår dock en del studier nationellt och internationellt med och utan hjälp av hundar Därför är det av vikt för RCC och andra aktörer inom området att följa kunskapsutvecklingen de kommande åren.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Roger Henriksson
Avdelningschef